TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASI HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENT

"RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI TO'PLAMI

FUQAROLAR PLASTIK KARTALARI KIBRXAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH" (MY CARD MOBIL ILOVASI)

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT
Ilmiy elektron jurnal

Elektron nashr. 329 sahifa.
2026-yil, fevral.

Bosh muharrir:
Mo‘minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Nasimov Rashid

Muharrir:
Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih:
Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner:
Egamberdiyev Elyor

Tahrir hay’ati:

1. Mo‘minov Bahodir (hay'at raisi)
2. Rashid Nasimov (hay'at raisi o‘rinbosari)
3. Marat Raxmatullayev (O‘zbekiston)
4. Muxammadjon Musaev (O‘zbekiston)
5. O‘tkir Xamdamov (O‘zbekiston)
6. Ali Xikmet (AQSh)
7. Dmitriy Rodionov (Rossiya)
8. Dilnoza Muhammadieva (O‘zbekiston)
9. Gayrat Ishanxodjaev (O‘zbekiston)
10. Nodir Rahimov (O‘zbekiston)
11. Akmal Abdusalomov (J. Koreya)
12. Xamza Eshankulov (O‘zbekiston)
13. Iles Xujayarov (O‘zbekiston)
14. Mexriddin Raximov (O‘zbekiston)
15. Murodjon Sultanov (O‘zbekiston)
16. Bekmurodov Ulug‘bek (O‘zbekiston)
17. Alisher Qobilov (O‘zbekiston)
18. Iroda Abdullaeva (O‘zbekiston)
19. Burova Ekaterina (Rossiya)
20. Xodiyeva Gulmira (O‘zbekiston)
21. Sultonboyeva Munira (O‘zbekiston)

Jamoatchilik kengashi:

1. Gul Tokdemir (Turkiya)
2. Umid Axmedov (Daniya)
3. Marko Porta (Italiya)
4. Xristo Beloev (Bolgariya)
5. Muxriddin Muhitdinov (J.Koreya)
6. Boshtyan Brumen (Sloveniya)
7. Bibigul Koshoeva (Qirg‘iziston)
8. Olga Dzyabenko (Ispaniya)
9. Stefani Estlund (Lyuksemburg)
10. Sanjar Iskandavor (O‘zbekiston)
11. Aydos Sarsembayev (Qirg‘iziston)
12. Svetomir Vasilev (Bolgariya)
13. Pap Solt (Vengriya)

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MOLIYA SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI 7
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Mamadyarovna Go'zal Norboyevna
MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI CHEKKA HUDUDLARDA IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI..... 13
Eshov Mansur Po'latovich
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURA HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENTI FAOLIYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI. 20
Babadjanov Atxam Axmadjanovich
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 26
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA XIZMATINING FISKAL FAOLIYATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.. 32
Farxodov Farrux Furqatovich, Toshpo'lotova E'zoza Latifjonovna
SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI QISQARTIRISH YO'LLARI 38
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA TO'LOVLARINI UNDIRISHNI RAQAMLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 43
Pardayev To'lqin Nasirovich
QARZ MUNOSABATLARINI RAQAMLASHTIRISH: IQTISODIY VA HUQUQIY MUNOSABATLARDAGI AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI 47
Quramboev Jamshid Rashid o'g'li
EVALUATING THE EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN USING A MULTIPLE LINEAR REGRESSION MODEL... 50
Rakhimberdiev Kuvonchbek Bakhtiyorovich
TASHQI SAVDO OPERATSIYALARIDA DEBITOR QARZDORLIKLARNI BOSHQARISHNING RAQAMLI MODELI VA RISK-MONITORING TIZIMI 56
Tashmuxamedov Dilmurod Mirabzalovich
WAYS TO REDUCE THE RISK OF DIGITAL ATTACKS IN BANKING AND GOVERNMENT FINANCIAL SYSTEMS.................................... 62
M.N. Umarova
MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH KICHIK BIZNES IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASH OMILI SIFATIDA... 69
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY MASALALARI........................... 76
Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich
MAHALLIY GILAM ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKDA TAHDIDLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI..................... 81
Arziyeva Sevinch Shomurot qizi
TASHQI SAVDODA XATARLARNI KAMAYTIRISHDA SAVDONI MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH.................. 85
Babadjanov Shuhrat Atxamovich
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING KONTSEPTUAL VA METODOLOGIK ASOSLARI................................. 92
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING METODOLOGIK JIHATLARI.......................... 97
Karimov Alibek Valiyevich
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH OMILLARI NOMUTANOSIBLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH VA UNI BARTARAF ETISH MEXANIZMI...102
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna
КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В МАЛОМ БИЗНЕСЕ С ПОМОЩЬЮ SWOT-АНАЛИЗА.................108
Набиев Бехзод Шавкатович
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA QO'LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI...114
Tashmuxamedova Yayra Atxamovna, Teshayev Sayimbek
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 120
Toxirova Mushtariybegim Yashnarjon qizi
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH STRATEGIYASI 124

Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Umarova Nargiza Xoldarovna
РАЗРАБОТКА ЭФФЕКТИВНОЙ СТРАТЕГИИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.......134

Турсунов Бобир Ортикмирзаевич
KIMYO SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 141

Tursunxo‘jayev Sardor Jamoliddin o‘g‘li
MAMLAKAT QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI 147

Umarova Nargiza Xoldarovna
YENGIL SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.......154

Sadriddinova Nigora
RAQAMLI MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI TUMANLAR O‘RTASIDAGI IJTIMOIY FARQNI KAMAYTIRISH MODELI.... 162

Xakimov Ziyodulla Ahmadovich, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o‘g‘li
O‘ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO‘LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O‘RNI.......170

Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o‘g‘li
YASHIRIN IQTISODIYOT KO‘LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: O‘ZBEKISTON BOJXONA ORGANLARI TAJRIBASI 176

Makkamov Z.X., Soatov S.S.
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI XALQARO SAVDODA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI.......182

Muxtorov Boburmirzo Bahodir o‘g‘li
RAQAMLI TO‘LOV TIZIMLARI VA ELEKTRON HISOB-KITOBLARNING YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI 188

Norsafarov Bunyodshoh Muhiddinzoda
PROSPECTIVE INDICATORS FOR MANAGING THE LEGALIZATION OF THE INFORMAL SECTOR AND INFORMAL EMPLOYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 192

Qoraboyev Nuriddin Pardaboy o‘g‘li
YASHIRIN IQTISODIYOT KO‘LAMINI QISQARTIRISHDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO‘RSATILAYOTGAN BANK XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING RAQAMLI YO‘NALISHLARI.......196

To‘patillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi
BIG DATA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA SOLIQ RISKLARINI ANIQLASH VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH IMKONIYATLARI.......201

Yakubova Nargiza Tursunbayevna, Maxmudov Jasurbek Ulug‘bek o‘g‘li
SOLIQLAR YOKI BOSHQA MAJBURIY TO‘LOVLARNI TO‘LASHDAN BO‘YIN TOVLASH JINOYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIRI.......208

Axmedov Zafar Bozorboyevich
DAVLATLARNING IQTISODIY JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDAGI XALQARO HAMKORLIGI: XALQARO TASHKILOTLAR, FATF STANDARTLARI VA AMALIY MEXANIZMLAR.......213

Tashmuxamedova Yayra Atxamovna
IQTISODIY JINOYATLARNI ANIQLASH VA ULARGA QARSHI KURASHISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O‘RNI ..221

Faxridinov Zafarjon Faxridin o‘g‘li, Tursunov Bobir Ortiqmirzayevich, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 226

Azlarova Mushtariybegim Abror qizi
RAQAMLI TO‘LOV TIZIMLARI XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA DAVLAT INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARINING ROLI.......232

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Azlarova Aziza Axrorovna
MOLIYAVIY SAVODXONLIK TUSHUNCHASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI.......238

Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G‘anijon qizi
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH BO‘YICHA XORIJIY ILMIY YONDASHUVLAR TAHLILI 244

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Muzaffarova Dilbar Mamalatif qizi
MAHALLIY OLIMLAR TADQIQOTLARIDA MOLIYAVIY SAVODXONLIK VA BANK XIZMATLARI MASALALARI 251

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi
BANK PLASTIK KARTALARI VA SHAXSIY HISOB RAQAMLARINI NAZORAT QILISH TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI.......258

Azlarova Aziza Axrarovna, Sattorova Nasiba G‘anijon qizi
AUTENTIFIKATSIYA SXEMALARINI TAHLIL QILISH VA ULARNING AFZALLIKLARI HAMDA KAMCHILIKLARI.......265

Ahmedova Nilufar Shukratovna, Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna
PLASTIK KARTALAR XAVFSIZLIGIGA TA’SIR KO‘RSATUVCHI MAVJUD KIBERXAVFSIZLIK TAHDIDLARI TAHLILI 272

Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi
ILG‘OR XORIJIY MAMLAKATLARDA PLASTIK KARTALAR VA RAQAMLI TO‘LOVLAR XAVFSIZLIGINI TA’MINLASH TAJRIBALARI: FINTECH PLATFORMALARINING QIYOSIY TAHLILI VA MYCARD MOBIL ILOVASINI TAKOMILLASHTIRISH BO‘YICHA TAVSIYALAR 278

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Mashrapova Sabina Turobjonovna
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIY TARMOQLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA INDIKATORLARI 285

Eshpulatova Muazzam Barnoyevna
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI 292

Eshpulatova Muazzam Barnoyevna
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ 298

Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА 305

Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна
MOLIYAVIY INKLUZIYADA KIBERXAVFSIZLIKNING O‘RNI VA UNING BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI: BANK MOBIL ILOVALARI MISOLIDA 313

Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi
MOLIYAVIY XIZMATLARDAN FOYDALANISHDA SOLIQ SAVODXONLIGINING O‘RNI 318

Irgashev Anvar Farxodovich
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALTERNATIV KREDIT SKORING TIZIMLARINING AHAMIYATI 322

Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o‘g‘li
THE ECONOMIC ESSENCE OF LABOR AND ITS INTERPRETATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS 325

Nomozov Ilhomjon Ziyadullah ugli
O‘ZBEKISTON KORXONALARIDA BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH AMALIYOTINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 328

Qarshiyeva Moxinur Olim qizi
THE ROLE OF RITUALS IN ATTRACTING TOURISTS 331

Freshta Qayoumi
O‘ZBEKISTONDA REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-AMALIY O‘ZIGA XOS JIHATLARI 333

Po‘latova Mavluda Sanjar qizi
O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARMOQLAR KESIMIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH 336

Otajonova Charosxon Polvonquli qizi
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIDAN O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI VA RIVOJLANISH MUAMMOLARI 340

Valijonov X.A.
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDAGI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGI MASALALARI 344

Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich
KIMYO SANOATI KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI OSHIRISHNING MAKRO DARAJADAGI TAHLILI 347

Suyarov Shahzod Salim o‘g‘li
INVESTITSIYON MUHITNI SAMARALI BOSHQARISHDA INNOVATSION OMIL TA’SIRCHANLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 350

To‘rayev Jasurali To‘rayevich
SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI: DH-ROI-EM MODELI ASOSIDA 353

Omonov Olim Murodullaevich

РИСКИ ЛИКВИДНОСТИ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ........355
Садыков Азиз Миршарапович

THE ROLE OF TECHNOLOGY IN RESTAURANTS AND ENHANCING OFFERINGS FOR TOURISTS........358
Freshta Qayoumi

INVESTITSIYA FAOLLIGI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA........360
Islamov Anvar Ashirqulovi

ASSESSING DIGITAL MATURITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: AN INTEGRATED FRAMEWORK APPROACH........363
Berdiyev Temurbek Makhmudullo ugli

SANOAT TARMOG'INI IQTISODIY RIVOJLANTIRISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI........363
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li

CHANGES IN TEXTILE INDUSTRY OUTPUT AND THE FACTORS INFLUENCING IT........367
Xushvaqtov Shuhrat Abduraufovich

TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY HISOBOTI AUDITINING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI........371
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li

O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARI AUDITINING HUQUQIY-ME'YORIY ASOSLARI VA HOZIRGI HOLATI........373
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li

KAM XARAJATLI TASHUVCHILAR MODELINING MOHIYATI........376
Suyunov Alisher

KAM XARAJATLI TASHUVCHILAR MODELINING MOHIYATI

Suyunov Alisher
“Ipak yo‘li” Turizm va madaniy meros xalqaro universiteti, tayanch doktoranti (PhD)

Annotatsiya. Mazkur tezisda kam xarajatli tashuvchilar (*Low-Cost Carrier* – LCC) modelining turizm rivojlanishidagi ahamiyati hamda Samarqand viloyatining turistik salohiyatini oshirishdagi roli tahlil qilingan. Xalqaro tajribalar asosida kam xarajatli aviakompaniyalarning yangi yo‘nalishlarni ochish, transport qulayligini yaxshilash va turistlar oqimini ko‘paytirishdagi iqtisodiy samaralari yoritilgan. Shuningdek, Samarqand xalqaro aeroportida kam xarajatli tashuvchilar faoliyatini rivojlantirish orqali mintaqaning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: aviatsiya transporti, kam xarajatli tashuvchilar, LCC modeli, turizm, Samarqand xalqaro aeroporti, aviatsiya aloqadorligi.

Abstract. This paper analyzes the significance of the *Low-Cost Carrier (LCC)* model in tourism development and its role in enhancing the tourism potential of the Samarkand region. Drawing on international experience, the study highlights the economic benefits of low-cost airlines in opening new routes, improving transport accessibility, and increasing tourist flows. Furthermore, it substantiates the opportunities for strengthening the region’s competitiveness in the international tourism market through the development of low-cost carrier operations at Samarkand International Airport.

Keywords: air transport, low-cost carriers, LCC model, tourism, Samarkand International Airport, air connectivity.

Аннотация. В данной работе проанализировано значение модели низкобюджетных авиаперевозчиков (*Low-Cost Carrier* – LCC) в развитии туризма, а также её роль в повышении туристического потенциала Самаркандской области. На основе международного опыта раскрыты экономические преимущества низкобюджетных авиакомпаний в открытии новых маршрутов, повышении транспортной доступности и увеличении туристических потоков. Кроме того, обоснованы возможности повышения конкурентоспособности региона на международном туристическом рынке посредством развития деятельности низкобюджетных перевозчиков в Международном аэропорту Самарканда.

Ключевые слова: авиационный транспорт, низкобюджетные авиаперевозчики, модель LCC, туризм, Международный аэропорт Самарканда, авиационная связанность.

KIRISH

Turizm jahon iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Jahon turizm tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, turizm ko‘plab mamlakatlarda yalpi ichki mahsulotning muhim qismini shakllantirib, millionlab ish o‘rinlarini yaratmoqda (UNWTO, 2023). Turizmning samarali rivojlanishi ko‘p jihatdan transport infratuzilmasining rivojlanganlik darajasiga bog‘liq bo‘lib, ayniqsa, havo transporti xalqaro turistlar harakatlanishini ta’minlovchi muhim omil hisoblanadi (IATA, 2022).

So‘nggi yillarda aviatsiya sohasida kam xarajatli tashuvchilar (*Low-Cost Carrier* – LCC) modelining jadal rivojlanishi xalqaro turizm bozorida yangi tendensiyalarni yuzaga keltirmoqda. Ushbu model aviachipta narxlarini pasaytirish, transport qulayligini oshirish va yangi yo‘nalishlarni ochish orqali turizm oqimlarining kengayishiga xizmat qilmoqda (Dobruszkes, 2013). Natijada ko‘plab hududlarning turistik salohiyatidan samarali foydalanish imkoniyatlari ortib bormoqda.

O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish iqtisodiy siyosatning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Xususan, Samarqand viloyati boy tarixiy-madaniy merosi va rivojlangan turizm infratuzilmasi bilan mamlakatning eng muhim turistik markazlaridan biri sanaladi. Shu nuqtayi nazardan, Samarqand xalqaro aeroportining aviatsiya aloqadorligini kuchaytirish hamda kam xarajatli tashuvchilar faoliyatini rivojlantirish

orqali hududning turistik salohiyatidan yanada samarali foydalanish va xalqaro turistlar oqimini koʻpaytirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kam xarajatli tashuvchilar modelining iqtisodiy mohiyati. Kam xarajatli tashuvchilar (*Low-Cost Carrier* – LCC) modeli aviatsiya sohasida operatsion xarajatlarni minimallashtirishga asoslangan biznes model hisoblanadi. Ushbu model doirasida xizmatlar tarkibi soddalashtiriladi, qoʻshimcha xizmatlar alohida haq evaziga taklif etiladi hamda samolyotlardan foydalanish samaradorligini maksimal darajada oshirishga e'tibor qaratiladi (Graham & Shaw, 2008). Kam xarajatli tashuvchilar uchun bir turdagi havo kemalaridan foydalanish, samolyotlarning yerda turish vaqtini minimallashtirish, qoʻshimcha xizmatlar hisobiga daromadlarni oshirish hamda toʻgʻridan-toʻgʻri yoʻnalishlar tarmogʻidan foydalanish xosdir.

Mazkur model aviatsiya xizmatlari tannarxini pasaytirish va havo transportining ommaviylashuviga xizmat qiladi. Natijada koʻplab yangi yoʻlovchilar, jumladan, turistlar uchun havo transportidan foydalanish imkoniyatlari kengayadi (Francis et al., 2006). Jahon tajribasida Ryanair, EasyJet va Wizz Air kabi aviakompaniyalar kam xarajatli tashuvchilar modelining muvaffaqiyatli namunalari hisoblanadi. Mazkur kompaniyalar nisbatan arzon aviaqatnovlar orqali millionlab yoʻlovchilarni jalb qilishga erishib, turizm oqimlarining kengayishiga sezilarli hissa qoʻshmoqda.

Aviatsiya transporti va turizmning oʻzaro bogʻliqligi. Aviatsiya transporti va turizm oʻrtasida uzviy bogʻliqlik mavjud. Aviatsiya infratuzilmasining rivojlanishi yangi turistik yoʻnalishlarning shakllanishi va hududlarning transport jihatidan qulayligini oshirishga xizmat qiladi. Xususan, yangi aviaqatnovlarning yoʻlga qoʻyilishi turistlar oqimining koʻpayishiga ijobiy ta'sir koʻrsatadi (Forsyth et al., 2010).

Aviatsiya transportining turizm rivojlanishiga ta'siri, avvalo, hududiy kirish imkoniyatlarining yaxshilanishi, transport xarajatlarining kamayishi, yangi turistik bozorlarning shakllanishi hamda sayohat vaqtining qisqarishi orqali namoyon boʻladi. Shu sababli aviatsiya transporti turizm rivojlanishining muhim strategik omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, kam xarajatli tashuvchilar modelining rivojlanishi turizm oqimlarining kengayishiga sezilarli hissa qoʻshmoqda.

Samarqand viloyati Oʻzbekistonning eng yirik turistik markazlaridan biri boʻlib, boy tarixiy-madaniy merosi bilan xalqaro turizm bozorida muhim oʻrin egallaydi. Biroq hududning turistik salohiyatidan toʻliq foydalanish koʻp jihatdan transport aloqadorligi darajasiga bogʻliq. Shu nuqtayi nazardan, Samarqand xalqaro aeroportida kam xarajatli tashuvchilar faoliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kam xarajatli tashuvchilar modelini rivojlantirish xalqaro turistlar oqimining ortishi, yangi aviayoʻnalishlarning ochilishi, turizm infratuzilmasining rivojlanishi hamda mehmonxona va xizmat koʻrsatish sektori faoliyatining kengayishiga xizmat qiladi. Natijada Samarqand viloyatining xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligi yanada oshadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatdiki, kam xarajatli tashuvchilar (*Low-Cost Carrier* – LCC) modelini rivojlantirish turizm sohasining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir koʻrsatuvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Mazkur model aviachipta narxlarini pasaytirish, yangi aviatsiya yoʻnalishlarini rivojlantirish, transport qulayligini oshirish hamda xalqaro turistlar oqimining koʻpayishiga xizmat qiladi.

Samarqand viloyatining boy tarixiy-madaniy merosi va mavjud turistik salohiyatini hisobga olgan holda, Samarqand xalqaro aeroportida kam xarajatli tashuvchilar faoliyatini kengaytirish hududning transport aloqadorligini kuchaytirish, turizm infratuzilmasini rivojlantirish hamda xizmatlar sektorining iqtisodiy samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Shunday qilib, kam xarajatli tashuvchilar modelini rivojlantirish Samarqand viloyatining xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish va uni Markaziy Osiyoning yetakchi turistik markazlaridan biriga aylantirishning muhim strategik yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Dobruszkes F. The geography of European low-cost airline networks // *Journal of Transport Geography*. – 2013. – Vol. 28. – P. 75–88.
2. Forsyth P., Gillen D., Müller J., Niemeier H. *Airport Competition: The European Experience*. – Farnham: Ashgate Publishing, 2010. – 320 p.
3. Francis G., Humphreys I., Ison S., Aicken M. Where next for low-cost airlines? // *Transport Policy*. – 2006. – Vol. 13, No. 1. – P. 83–94.
4. Graham A., Shaw J. Low-cost airlines in Europe: Reconciling liberalization and sustainability // *Geoforum*. – 2008. – Vol. 39, No. 3. – P. 1439–1451.

5. Graham A., Dobruszkes F. Air transport: A tourism perspective // *Annals of Tourism Research*. – 2019. – Vol. 76. – P. 1–4.
6. International Air Transport Association (IATA). *Air Transport and Tourism Connectivity Report*. – Montreal: IATA, 2022.
7. United Nations World Tourism Organization (UNWTO). *International Tourism Highlights*. – Madrid: UNWTO, 2023.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Bosh muharriri: Mo‘minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o‘rinbosari: Nasimov Rashid

Muharrir: Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih: Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner: Egamberdiev Elyor

“Raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt” jurnali 23.10.2020-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №1124 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

LOGIN
DATA